

Türkiye'de yer altı gaz depolaması ve Türkiye'nin enerji merkezi olması

Türkiye'nin Doğal Gaz Merkezi olabilmesi için ülkemize sadece Rus gazı değil yakın coğrafyadaki, Doğu Akdeniz, Irak, İran ve Türkmenistan, Özbekistan gazları gibi birçok farklı kaynaktan gaz gelmesi gerekmektedir

21 Aralık 2022 00:11

Dr. Zeynep Elif Yıldızlı

info@gercekgundem.com.tr

 [Tüm Yazıları](#)

Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve Avrupa'nın Rusya'ya bu nedenle yaptırım uygulamaya başlamasının yıl dönümüne geldik neredeyse.... Hiç kimse Rusya'nın bu savaşı uzatacağını ve ihlalinde ısrarcı olacağını beklemiyordu. Öyle ki; işgalin hemen sonrasında Mart ayında yaptığım bir televizyon röportajında "Rusya'nın enerji kartını çekebileceğini ancak bunun olacağını Avrupa'nın hiç öngörmediğini" belirmiştik. Nitekim kış ayları yaklaştığında bu kart çekildi ve Rusya değişik bahaneler ile Avrupa'ya gaz sevkiyatını durdurdu. Her iki taraf da birbirini suçladı ancak gerçek sonuç Avrupa'nın hazırlıksız yakalandığı ve zaten pahalı olan LNG'ye talebi artırarak daha da pahalı LNG

satın alması oldu. Avrupa'nın bu noktaya gelmesinde romantik enerji politikaları ve enerji güvenliği ile enerji bağımsızlığını karıştıran bir tutum içerisinde olduğu çok geniş ve başka bir yazının konusu olduğu için burada uzatmayacağım.

BİNDİĞİ DALI KESEN AVRUPA

Tüm yaz boyunca kışa girene kadar, Avrupa Rusya'nın yaptırımlar ile zor duruma düşeceğini hesap etti ancak yanıldı. Rus gazına olan asimetrik bağımlılığına rağmen Avrupa mutlak gücün sahibi olduğunu düşünerek davrandı. Yakın geçmişte ise Doğu Akdeniz gazları ile Irak ve İran'dan gelebilecek gazların kesişme noktası olarak Türkiye'nin konumlanmasını istemediği gibi, hala daha bunun olmasını istemeyerek kendi bindiği dalı kesmekle meşgul Avrupa. Ancak; Rusya elindeki gazı satabilmek için hem Avrupa'ya hem de Türkiye'yi oyalayacak eski bir fikir ile yeniden çıka geldi. Türkiye'nin Enerji Merkezi olması fikri. Geçtiğimiz birkaç ay içerisinde üç defa Avrupa'ya Türkiye'yi enerji merkezi yapalım çağrısı yaptı. Hem Avrupa'nın hem de Rusya'nın istedikleri olsun, yani gaz tedarik ve satış sıkıntısı olmasın hem de karşılıklı taviz verilmiş olunmasın diye yapılan bu çağrı Avrupa'da her zamanki gibi olumlu karşılanmadı ancak ülkemizde çok ses getirdi. Bu, bana yakın geçmişte herkesin ağzına -Enerji Merkezi olacağız- cümlesinin pelesenk olduğu ama konunun içinin doldurulmadığı dönemleri hatırlattı. Ancak o vakitten bu vakte kadar enerji merkezi olmak için yapılması gereken hiçbir ödevimizi de yapmadığımız gerçeğini bir kere daha su yüzüne çıkardı.

Hali hazırda Rusya'nın istediği bizim anladığımız gibi dünya doğal gaz fiyatlarının belirlendiği ve doğal gaz ticareti yapılan bir merkez değil elbette. Rusya'nın kafasındaki sadece kendi gazının geldiği ve buradan Avrupa piyasalarına ulaşan bir Türkiye transit merkezi. Biliyorsunuz ki; hali hazırdaki gaz anlaşmalarımızda "yeniden satış" (re-sale) hakkımız yoktur. Rusya bu durumu zaten biliyor. Planladığı ise Türkiye'ye gelen gazların serbest piyasa koşulları altında alıcı ve satıcının bulunduğu ve ticaretinin yapıldığı ve doğal gaz fiyatlarının belirlendiği bir merkez değil; Rus gazının geldiği Türkiye tarafından satın

alındığı ve üzerine ufak bir komisyon ile tekrar satıldığı bir transit ülke oluşturmaktır. Aksi halde kafamızda canlanan serbest piyasa koşullarının olduğu ve ticaretin yapıldığı bir ülke olmamız için sadece Rusya'nın gazı değil, aynı zamanda Doğu Akdeniz, Irak ve İran gazları ve diğer Türkmenistan, Özbekistan gibi ülkelerin gazının da gelmesi ve fazlaca gazın Türkiye'de el değiştirmesi gereklidir. Tabii ki; Rusya kendine rakip gaz gelmesine razı olmayacaktır. Bu nedenle mevcut söylem maalesef Türkiye'nin bir enerji merkezi olması değil enerji transit merkezi olmasıdır.

GAZ FİYATLARININ BELİRLENMESİ

Dünyada doğal gazın fiyatının belirlendiği en önemli merkezler İngiltere'deki National Balancing Point (NBP), Hollanda'da yer alan Title Transfer Facility (TTF) ile Amerika Birleşik Devletleri'ndeki Henry Hub'dır. Ayrıca Japon Korean Marker ve Alberta Kanada da önemli birer gaz ticaret merkezleridir. Ancak Avrupa'da 9 değişik yerde fiyatlama noktası (pricing point) vardır

Tablo 1: Fiyatlama Noktası (Pricing Point)	
Belçika	ZTP
Çekoslovakya	VTP
Fransa	PEG
Almanya	NCG
İtalya	PSV
Hollanda	TTF
Slovakya	VTP
İspanya	PVB
İngiltere	NBP

Bu fiyatlama noktalarının ortak özelliği Avrupa'daki en büyük yer altı gaz depolarına sahip olmaları değil; alıcı ve satıcının serbest piyasa koşullarında ticaret yapabildiği merkezler olmasıdır.

Örneğin İngiltere'deki NBP fiyatlama noktası olmasına rağmen İngiltere tüm Avrupa'daki depo kapasitesinin % 0.81'ine sahiptir (Şekil 1).

%1den bile daha düşük bir rakamdır. Aslında Ukrayna bir fiyatlama merkezi olmamasına rağmen 31 Bcm'lik Avrupa'nın en büyük depo kapasitesine sahiptir.

Tablo 2: Avrupa Yeraltı Gaz Depolama Kapasiteleri			
Ülke	Fiyatlama Noktası	Depolama Kapasitesi	Avrupa Gaz Depolama Kapasitesinde Oranı
<i>Iwaszczuk et. al; 2022</i>		milyon m³	%
Ukrayna		30,95	22,43
Almanya	NCG	21,881	15,86
İtalya	PSV	18,904	13,7
Hollanda	TTF	13,748	9,96
Fransa	PEG	12,64	9,16
Avusturya		9128	6,62
Macaristan		6657	4,82
Slovakya	VTP	4068	2,95
Çek Cumhuriyeti		3441	2,49
Polonya		3421	2,48
İspanya	PVB	3274	2,37
Romanya		3150	2,28
Latviya		2310	1,67
İngiltere	NBP	1115	0,81
Danimarka		1000	0,72
Belçika	ZTP	861	0,62
Bulgaristan		599	0,43
Hırvatistan		499	0,36
Portekiz		341	0,25
Toplam		137,987	100

Yine Hollanda TTF Avrupa gaz fiyatlamasında önemli bir merkez olarak toplam Avrupa depo kapasitesinin %9.96'sına sahiptir. Sözün özü odur ki; enerji merkezi olabilmek için en büyük depoya sahip olmak birincil şart değildir. Öncelikle ülkemizin ihtiyacının üzerinde gaza sahip olması ve bu gazların serbest piyasa koşullarında alıcı ve satıcı tarafından alınıp satılması gerekmektedir.

GAZ DEPOLAMA TESİSLERİ

Gelelim Silivri Yer Altı Gaz Depolama tesisine; son günlerde depo kapasitesi 4.6 milyar m³ olarak arttırılan ama işlem kapasitesi, yani üretim ve enjeksiyon kapasitesi (intake and withdrawal) aynı kalan, eski bir gaz rezervuarı olan, eski ismi ile Kuzey Marmara Gaz Sahası ve Değirmenköy Gaz Sahalarının yer altı gaz deposuna çevrilmesi ile Silivri Doğal Gaz Yer Altı Deposu olarak isimlendirilen projenin detaylarına. Kuzey Marmara Gaz sahası TPAO Arama Grubu tarafından 1988 yılında keşfedilen ve Silivri'ye 2.5km kuzeybatı uzaklıkta ve 1200m su derinliğinde denizde yer alan ve yine TPAO Üretim Grubu tarafından 1997 yılında üretime alınan bir doğal gaz sahasıdır. Değirmenköy doğal gaz sahası ise Silivri'nin 19 km batısında yer alan ve TPAO Arama Grubu tarafından 1994 yılında keşfedilen ve 1995 yılında TPAO Üretim Grubu tarafından üretime alınan bir doğal gaz sahasıdır. Her iki gaz sahasındaki doğal gaz üretildikten ve sahalar teknik terimi ile "deplete" olduktan sonra yani üretilebilecek gaz üretimi bittikten sonra 2007 yılında yine TPAO tarafından yeraltı doğal gaz depolamasına çevrilmişlerdir.

2007 yılında TPAO tarafından işletmeye alınan yeraltı doğal gaz deposuna çevrilen Kuzey Marmara Rezervuarı 1.6 Bcm ve Değirmenköy Rezervuarı 0.3 Bcm kapasite ile doğal gaz depolamasına başlamıştır. Daha sonra bu yer altı doğal gaz depoları kapasitesi 2016 yılında 2.8 Bcm'e ve geçtiğimiz günlerde de yani 2022 son ayında 4.6 Bcm genişletilmiştir. 29 Eylül 2016 tarihinde TPAO tüm hak ve yükümlülüklerini BOTAŞ'a devretmiştir. Silivri Doğal Gaz Yer Altı Depolaması Türkiye'de ki tek bitmiş rezervuar (depleted reservoir) yer altı deposudur.

Bunun gibi Güney Doğu Anadolu'da hali hazırda üretimi bitmiş petrol sahaları da yer altı deposu olarak kullanılabilir. Tablo 1'de verilen doğal gazın fiyatlandığı yerler ile Tablo 2 de verilen o fiyatlanma noktalarının yeraltı doğal gaz depo kapasitelerine dikkatlice bakacak olursak, doğal gazın fiyatlandığı merkez yani gaz enerji merkezi olmak için sadece depo kapasitesinin yeterli koşul olmadığı sonucuna açıkça varabiliriz. Son günlerde Rusya'nın Trakya'yı -Türkiye'yi değil- doğal gaz merkezi

yapacağız söylemi -Avrupa'nın yani alıcının da istemesi gerekli- hiç de gerçekçi ve kısa sürede oluşabilecek bir durum değildir. Eğer gerçekten "Enerji Merkezi" ya da "Doğal Gazın Fiyatının Belirlendiği Merkez" olmak istiyorsak bu sadece Rusya'nın tek taraflı yaratabileceği bir durum olmadığı gibi; Türkiye'nin henüz bu konuda atılması gereken adımları atmadığını da hatırlatmak isterim.

Sözün özü; Türkiye'nin Doğal Gaz Merkezi olabilmesi için ülkemize sadece Rus gazı değil yakın coğrafyadaki, Doğu Akdeniz, Irak, İran ve Türkmenistan, Özbekistan gazları gibi birçok farklı kaynaktan gaz gelmesi gerekmektedir. Ayrıca bu gazların transit merkez ülkesi olmamak için ise kontratlarımızda "yeniden satış" yetkilerinin olması gerekmektedir. Son zamanlarda bahsi geçen şekli ile ve tamamlamadığımız ödevlerimiz ile ancak doğal gaz transit merkez ülkesi olabiliriz.

21 Aralık 2022 00:11

İLGİNİZİ ÇEKEBİLİR

ING'den KOBİ Dijitalilere özel %24 güncel Hoş Geldin...

ING

Arnavutluk, Bayraktar TB2 SiHA filosu satın alım...

Gülse Birsal, hayalindeki cumhurbaşkanını...

Philips Airfryer XXL. Maksimum lezzet, minimum yağ.

Philips

Kılıçdaroğlu: Uyuşturucu baronları ve mafyayı defterd...

Ciddi ilişki arayışındaysan burası tam da sana göre!

Gönülden Sevenler

Engageya

 Dr. Zeynep Elif Yıldız Arşivi

Rusya- Avrupa Birliği- Türkiye üçgeninde enerji

03 Kasım 2022

Dr. Zeynep Elif Yıldız Tüm Yazıları

Yazarlar

Bahar Akpınar
Tarihi Dünya Kupası

Neşe Doster
Yılbaşı ve Noel konserinden aklımda ve damağımnda kalanlar...

Rıdvan Akar
İmamoğlu benim neyim olur?

Yunus Emre Erdölen
Trump yargılanacak mı?

Muzaffer Ayhan Kara
Saraçhane'yi okumak...

ÇOK OKUNANLAR

Herkes kar yağışı bekliyordu: Meteoroloji uzmanından ezber bozan çıkış!

Asgari ücretin açıklanmasına saatler kala, Bakan Bilgin'den heyecanlandıran paylaşım

Messi'yi kolundan çekmişti: ABD'den Nusret'e yasak

Seçimlerde oy kullanacak yabancıların oranı belli oldu

İmamoğlu anketinde çarpıcı sonuç: Seçmen karara nasıl bakıyor?

[Ekonomi](#) [Spor](#) [Yaşam](#) [Türkiye](#) [Medya](#) [Magazin](#)

[Bilim - Teknoloji](#) [Kültür - Sanat](#) [Sağlık](#) [Yurttan Haberler](#)

[İstanbul](#) [Gezi - Mekan](#) [Eğitim](#) [Cinsellik](#) [Çevre](#) [Astroloji](#)

[Gündem](#)

[Çerez Politikası](#) [Gizlilik İlkeleri](#) [Hakkımızda](#) [İletişim](#) [Künye](#)

Sitede yayımlanan yazılar ve yorumlardan yazarları sorumludur. Yayımlanan yorumlardan Gerçek Gündem sorumlu tutulamaz. Sitedeki tüm harici linkler ayrı bir sayfada açılır. Sitemizde yayımlanan haber, köşe yazıları ve fotoğraflar izin alınmaksızın kaynak gösterilse dahi, herhangi bir ortamda kullanılamaz ve yayımlanamaz.

Sitemiz [İHA](#), [ANKA](#) ve [Anadolu Ajansı](#) abonesidir.

Yazılım & Tasarım: [Bilgin Pro](#) Copyright © 2022 [Gerçek Gündem](#)